

طراح: خلیل الله صحنه (یلماز) کارشناس ارشد تاریخ عمومی جهان - استان گلستان ، گرگان

سوالات متن درس سوم کتاب تاریخ (۳) ایران و جهان معاصر . دوازدهم انسانی

۱-- در آغاز قرن ۱۳ قمری ۱۹ میلادی همزمان با اوج گرفتن رقابت دولت‌های اروپایی برای تسلط سیاسی -- اقتصادی بر کشورهای مشرق زمین چه حکومتی در ایران تاسیس شد؟

پاسخ: حکومت قاجار

۲-- آقا محمد خان پس از کشته شدن پدرش محمد حسن خان با چه عنوانی در شیراز پایتخت حکومت زند به سر می‌برد؟

پاسخ: به عنوان گروگان در شیراز

۳-- اقدامات اساسی آقامحمدخان پس از مرگ کریم خان زند را بنویسید.

پاسخ: آقامحمدخان پس از مرگ کریم خان فرصت را غنیمت شمرد و از شیراز به استرآباد(گرگان) رفت و با متحد کردن افراد ایل قاجار، آماده رویارویی با زندیان شد. او نخست نواحی شمالی و مرکزی ایران را تصرف کرد و تهران را پایتخت خود قرار داد، سپس با غلبه بر لطفعلیخان زند و سرکوب طغیان حاکم گرجستان، در سال ۱۲۱۰ ق/ ۱۱۷۴ ش در تهران تاجگذاری کرد.

۴-- چرا آقا محمد خان قاجار به خراسان لشکرکشی کرد؟

پاسخ: به عزم برچیدن بساط حکومت جانشینان نادرشاه و دستیابی به غنایم و گنجینه جواهرات وی، راه خراسان را درپیش گرفت.

۵-- هدف اصلی آقا محمد خان در لشکرکشی نظامی به قفقاز چه بود؟

پاسخ: به منظور برقرار کردن نظم و امنیت به منطقه ی قفقاز لشکرکشی کرد.

۶-- چرا آقامحمدخان در نظر برخی از محققان در خور ستایش است؟

پاسخ: سختکوشی و تلاش های بی وقفه وی برای ایجاد یکپارچگی سیاسی و بازگرداندن حاکمیت دولت مرکزی به سرتاسر قلمرو ایران درخور ستایش است.

۷-- چرا از آقامحمدخان قاجار در تاریخ به نکویی برده نمی‌شود؟

پاسخ: به سبب بی رحمی و کینه توزی اش در برخورد با مخالفان و رقیبان، که تا حدودی ریشه در ستم‌هایی داشت که در زمان کودکی و نوجوانی بر او رفته بود، در تاریخ نام او به نکویی برده نمی‌شود.

۸-- سالهای نخست حکومت فتحعلی شاه چگونه گذشت؟

پاسخ: به سرکوب شورش های داخلی و تحکیم پادشاهی در خاندان قاجار گذشت.

طراح : خلیل الله صحنه (یلماز) کارشناس ارشد تاریخ عمومی جهان – استان گلستان ، گرگان

۹-- دوران سلطنت طولانی فتحعلی شاه همزمان با کدام تحولات بین المللی بود؟

پاسخ: در دوران سلطنت طولانی او، حکومت قاجار از یک سو با تهاجم نظامی گسترده روسیه و از سوی دیگر با رقابت دولتهای انگلستان و فرانسه برای نفوذ سیاسی و اقتصادی در ایران مواجه بود.

۱۰-- عملکرد کلی حکومت فتحعلی شاه ها در سیاست های داخلی و خارجی چگونه بود؟

پاسخ: فتحعلی شاه در حفظ یکپارچگی کشور و سامان دادن به اوضاع داخلی موفق بود اما در مقابله با تهاجم نظامی و نفوذ سیاسی کشورهای اروپایی ناکام ماند.

۱۱-- وزیر شایسته محمد شاه قاجار چه کسی بود؟

پاسخ: قائم مقام فراهانی

۱۲-- چه عواملی در دوران محمد شاه اسباب دسیسه گری مخالفان قائم مقام فراهانی را فراهم

آورد و شاه را نسبت به این وزیر بزرگ بدبین کرد؟

پاسخ: ایستادگی او در مقابل زیاده خواهی های انگلیسی ها و تلاش برای کاستن از دخالت ناروای محمدشاه و درباریان در امور کشور، اسباب دسیسه گری مخالفانش را فراهم آورد و شاه را نسبت به این وزیر بزرگ بدبین کرد.

۱۳-- پس از قتل قائم مقام فراهانی چه کسی به صدارت محمد شاه انتخاب شد؟

پاسخ: میرزا آقاسی

۱۴-- در زمان صدارت کدام یک از اعظم های محمد شاه نفوذ دولت های روسیه و انگلستان در ایران

بیشتر شد؟

پاسخ: میرزا آقاسی

۱۵-- ناصرالدین شاه با درایت چه کسی به قدرت رسید؟

پاسخ: میرزاتقی خان فراهانی (امیرکبیر)

www.my-dars.ir

۱۶-- میرزاتقی خان فراهانی (امیرکبیر) تربیت یافته چه کسی بود؟

پاسخ: قائم مقام فراهانی

طراح : خلیل الله صحنه (یلماز) کارشناس ارشد تاریخ عمومی جهان – استان گلستان ، گرگان

۱۷-- لقب میرزاتقی خان فراهانی چه بود؟

پاسخ: امیرکبیر

۱۸-- چگونه امیرکبیر برنامه ی منسجمی برای اصلاح امورسیاسی و اقتصادی تهیه کرد و بخشی از آن را به اجرا درآورد؟

پاسخ: با استفاده از تجربه های سیاسی ارزشمند خود، علاوه بر سامان دادن به اوضاع کشور، برنامه منسجمی را برای اصلاح امور سیاسی و اقتصادی کشور تهیه کرد و بخشی از آن را به اجرا درآورد.

۱۹-- چرا امیرکبیر به سرنوشت قائم مقام فراهانی دچار شد و اصلاحاتش به نتیجه ی مطلوب نرسید؟

پاسخ: امیرکبیر با توطئه و دسیسه مخالفان داخلی و خارجی به سرنوشت قائم مقام دچار شد و اصلاحاتش به نتیجه مطلوب نرسید.

۲۰-- کدام یک از شاهان قاجار شور و اشتیاق فراوانی به نوگرایی و اخذ تمدن اروپایی نشان داد؟

پاسخ: ناصرالدین شاه

۲۱-- کدام یک صدراعظم های ناصرالدین شاه نقش موثری در تشویق شاه برای سفر به فرنگ و اخذ تمدنی اروپایی داشت؟

پاسخ: میرزااحسین خان سپهسالار

۲۲-- میرزا حسین خان سپهسالار مصمم به انجام کدام اصلاحات بود؟

پاسخ: مصمم به اصلاح تشکیلات سیاسی و اداری کشور و جلب سرمایه گذاری خارجی در ایران بود.

۲۳-- چرا برنامه های اصلاحی میرزا حسین خان سپهسالار به نتیجه ای نرسید؟

پاسخ: برنامه های او به سبب مخالفت های داخلی و تردیدهای ناصرالدین شاه به جایی نرسید.

۲۴-- چرا ناصرالدین شاه از نتایج اجرای اصلاحات سیاسی و اداری در ایران به شدت وحشت داشت؟

پاسخ: اگرچه وی ضرورت نوگرایی و جبران عقب ماندگی کشور را درک کرده بود، اما از نتایج سیاسی آن، که کاهش قدرت و اختیارات نامحدود شاه بود، به شدت وحشت داشت.

www.my-dars.ir

طراح: خلیل الله صحنه (یلماز) کارشناس ارشد تاریخ عمومی جهان - استان گلستان ، گرگان

۲۵-- ناصرالدین شاه کدام مدرسه را نماد ترقی می دانست؟

پاسخ: مدرسه دارالفنون

۲۶-- چرا اصلاحات عهد و حکومت ناصرالدین شاه به تغییر اساسی منجر نشد؟

پاسخ:

۲۷-- ناصرالدین شاه در واپسین سالهای حکومت بیشتر وقت خود را چگونه سپری می کرد؟

پاسخ: زیرا از نشر اندیشه سیاسی جدید و ترویج افکار مشروطه طلبی و جمهوری خواهی در ایران سخت بیمناک بود.

۲۸-- ناصرالدین شاه به دست چه کسی کشته شد؟

پاسخ: میرزا رضا کرمانی

۲۹-- میرزا رضا کرمانی از هواداران چه کسی بود؟

پاسخ: وی از مریدان سیدجمال الدین اسدآبادی بود.

۳۰-- نظام حکومتی ایران تا قبل از انقلاب مشروطه دارای چه نوع نظامی بود؟

پاسخ: پادشاهی مطلقه و استبدادی بود.

۳۱-- ویژگی های نظام پادشاهی مطلقه و استبدادی را بنویسید؟

پاسخ: در چنین نظامی، شاه در رأس هرم قدرت قرار داشت و از اختیارات نامحدود برخوردار بود؛ عزل و نصب مقامهای حکومتی و اعلام جنگ و صلح از جمله اختیارات اساسی او به شمار میرفت.

۳۲-- اختیارات نظام پادشاهی مطلقه و استبدادی را بنویسید؟

پاسخ: در واقع، شاه هر سه قوه قانونگذاری، اجرایی و قضاوت را در انحصار خود داشت. شاهان قاجار خود

را مالک جان و مال ایرانیان میشمردند و انتظار داشتند که همگان، از صدراعظم تا مردم عادی، فرمانشان را بی چون و چرا اطاعت کنند.

طراح: خلیل الله صحنه (یلماز) کارشناس ارشد تاریخ عمومی جهان - استان گلستان، گرگان

۳۳-- در دوره قاجار بعد از شاه چه مقامی در وزارت قرار داشت؟

پاسخ: وزیر یا صدراعظم

۳۴-- اختیارات وزیراعظم اعظم در دوره قاجار را بنویسید.

پاسخ: صدر اعظم بر پایه اختیاراتی که شاه به او میداد، میتوانست در تمام امور کشور اظهار نظر و مداخله کند، به حضور شاه برسد و برای وی نامه بنویسد. این صاحب منصب عالی مرتبه همچنین امکان این را داشت که از موقعیت خود برای اصلاح امور کشور، رونق کسب و کار و رفاه مردم بهره ببرد.

۳۵-- در دوره قاجار والیان و حاکمان ایالات و ولایات شهرها و روستاها از میان چه کسانی برگزیده می شدند؟

پاسخ: از میان خاندانهای زمیندار، اعیان یا بزرگان محلی، سران ایالت و عشایر و شاهزادگان قاجاری برگزیده می شدند.

۳۶-- هدف اصلی شاهان قاجار از پیوند خانوادگی با خاندان های زمیندار، بزرگان محلی و مقامات بلند پایه حکومتی چه بود؟

پاسخ: شاهان قاجار از طریق برقراری پیوند ازدواج با خاندانهای زمیندار، بزرگان محلی و مقامهای بلند پایه حکومتی به دنبال گسترش نفوذ و استحکام سلطنت خود بودند.

۳۷-- اداره کدام ایالت و شهر در دوره قاجار همواره به عهده ی ولیعهد بود؟

پاسخ: آذربایجان با مرکزیت شهر تبریز

۳۸-- نظام اداری ایران در دوره قاجار به چند اداره یا وزارتخانه محدود می شد؟

به چهار اداره یا وزارتخانه قدیمی مالیه، جنگ، عدلیه و امور خارجه محدود می شد.

۳۹-- نظام اداری ایران در دوره قاجار ناصرالدین شاه قاجار تحت تاثیر مواجهه با کدام تمدن بود؟

تمدن غربی

www.my-dars.ir

طراح : خلیل الله صحنه (یلماز) کارشناس ارشد تاریخ عمومی جهان - استان گلستان ، گرگان

۴۰-- اداره وزارتخانه ها در دوره قاجار به چه شکلی بود و در اختیار چه کسانی قرار داشت؟

پاسخ: اداره این وزارتخانه ها اغلب به شکل موروثی در اختیار خانواده‌های سرشناسی بود که با یکدیگر رقابت داشتند و گاه سمت های اداری را میان خود خرید و فروش می کردند.

۴۱-- پر سابقه ترین و گسترده ترین وزارتخانه در دوره قاجار کدام است؟

پاسخ: وزارت مالیه

۴۲-- ریاست وزارت مالیه در دوره قاجار بر عهده چه کسی بود؟

پاسخ: مستوفی الممالک

۴۳-- چگونه مستوفیان اداره وزارت مالیه در دوره قاجار را اداره می کردند؟

پاسخ: مستوفیانی که نسل اندر نسل به شغل مستوفیگری اشتغال داشتند آن را اداره می کردند.

۴۴-- مسئولیت و وظایف مستوفیان در دوره قاجار را بنویسید.

پاسخ: مستوفیان مسئولیت محاسبه و گردآوری مالیاتها و نظارت بر املاک دیوانی و سلطنتی(خاصه) را برعهده داشتند.

۴۵-- محاکم قضایی عصر قاجار از چند گونه محاکم تشکیل شده بود؟ نام ببرید.

پاسخ: محاکم عُرف و محاکم شرع

۴۶-- محاکم عُرف در دوره قاجار به چه اموری رسیدگی می کردند؟ اداره کنندگان آن چه کسانی بودند؟

پاسخ: که به تخلفات و جرایم سیاسی و امنیتی مانند شورش، سرقت، نزاع و عدم پرداخت مالیات رسیدگی میکردند. این محاکم را قضات و مأمورانی اداره میکردند که از مقامهای حکومتی فرمان می بردند و حقوق می گرفتند.

www.my-dars.ir

طراح : خلیل الله صحنه (یلماز) کارشناس ارشد تاریخ عمومی جهان – استان گلستان ، گرگان

۴۷-- محاکم شرع در دوره قاجار چه اموری را حل و فصل می کردند؟ از سوی چه کسانی قضاوت می شدند؟

پاسخ: که دعای مدنی مانند دعوای خانوادگی، ملکی و ارث را حل و فصل میکردند. در این محاکم، روحانیان قضاوت میکردند و هزینه های رسیدگی برعهده طرفین دعوا بود.

۴۸-- در محاکم شهر هزینه های رسیدگی برعهده چه کسانی بود؟

پاسخ: برعهده طرفین دعوا بود.

۴۹-- آقا محمد خان قاجار با استفاده از کدام جنگاوران، قدرت را به دست گرفت؟

پاسخ: با استفاده از جنگاوران ایل خود و دیگر ایل های متحد آن، قدرت را به دست گرفت.

۵۰-- ارتش ایلیاتی آقا محمدخان قاجار مجهز به کدام سلاح بودند؟

پاسخ: این ارتش مجهز به تیر و کمان، گرز، شمشیر و تفنگهای فتیله ای بود و به ندرت از توپخانه استفاده می کرد.

۵۱-- چرا ارتش آقا محمد خان قاجار در جنگ با ارتش های اروپایی به خصوص ارتش روسیه

ناکارآمدی خود را نشان داد؟

پاسخ: زیرا ارتش روسیه، حرفه ای، آموزش دیده و مجهز به سلاح های آتشین جدید بود.

۵۲-- فرمانده جنگ های ایران و روسیه در دوره فتحعلی شاه چه کسی بود؟

پاسخ: عباس میرزا

۵۳-- چگونه عباس میرزا در صدد برآمد تا ارتش ایران را تجدید سازمان و مجهز به سلاح های

مدرن کند؟

پاسخ: درصدد برآمد با استفاده از دانش و تجارب کارشناسان نظامی فرانسه و انگلستان، ارتش ایران را تجدید

سازمان و مجهز به سلاح های مدرن کند. www.my-dars.ir

۵۴-- چرا تلاش های عباس میرزا برای تشکیل ارتش ایران بی نتیجه ماند؟

پاسخ: به دلیل پیمان شکنی دولت فرانسه، بدعهدی دولت انگلیس و موانع و مشکلات داخلی بی نتیجه ماند.

طراح: خلیل الله صحنه (یلماز) کارشناس ارشد تاریخ عمومی جهان - استان گلستان، گرگان

۵۵-- یکی از مقاصد امیرکبیر از تاسیس دارالفنون چه بود؟

پاسخ: آموختن دانش نظامی جدید و آن و نیز تقویت توان جنگی و دفاعی کشور بود.

۵۶-- ناصرالدین شاه قاجار، امتیاز تاسیس کدام واحد نظامی حرفه ای را به روسیه واگذار کرد؟

پاسخ: نیروی قزاق

۵۷-- نیروی قزاق در دوره ی قاجار از چه نوع تشکیلاتی برخوردار بود؟

پاسخ: نیروی قزاق تشکیلات نظامی منسجم و منظمی بود که تا اواخر حکومت قاجار تحت فرماندهی افسران روسی فعالیت میکرد. نفرات این نیرو در اوج گسترش کمتر از ۱۰ هزار نفر بود.

۵۸-- وظایف نیروی قزاق در دوره قاجار را بنویسید.

پاسخ: بیشتر به عنوان نیروی نگهبان شخص شاه و خاندان سلطنت و دفع کننده شورش ها و اعتراض های داخلی عمل میکرد و در حفظ مرزها و مقابله با هجوم خارجی کارایی چندانی نداشت.

۵۹-- همزمان با شکل گیری حکومت قاجار در ایران کدام قدرت های اروپایی رقابت شدیدی را با

یکدیگر برای تسلط بر دیگر کشورها از جمله ایران آغاز کردند؟

پاسخ: قدرتهای اروپایی (روسیه، انگلستان و فرانسه)

۶۰-- چرا زمامداران و مردم ایران در دوره قاجار آمادگی لازم برای مقابله با قدرتهای بزرگ جهانی

را نداشتند و در مقابل هجوم اروپا به نوعی غافلگیر شدند؟

پاسخ: زیرا زمامداران و مردم ایران از تغییر و تحولات و پیشرفت های جوامع و کشورهای اروپایی ناآگاه یا کم اطلاع بودند.

۶۱-- دولت روسیه از زمان کدام فرمانروا، سیاست توسعه طلبانه ای را با هدف تسلط بر سرحدات

شمالی ایران و عثمانی آغاز کرد؟

پاسخ: از زمان پترکبیر www.my-dars.ir

طراح : خلیل الله صحنه (یلماز) کارشناس ارشد تاریخ عمومی جهان – استان گلستان ، گرگان

۶۲-- هدف اصلی دولت روسیه از زمان پتر کبیر از سیاست توسعه طلبانه در خارج از مرزهای خود چه بود؟

پاسخ: با هدف تسلط بر سرحدات شمالی ایران و عثمانی.

۶۳-- سرآغاز جنگ های ایران و روسیه در دوره ی قاجار چه بود؟

پاسخ : لشکرکشی روسیه به قفقاز و تصرف گرجستان پس از آنکه حاکم گرجستان خود را تحت حمایت دولت روسیه قرار داد.

۶۴-- دلایل پیروزی روسیه بر دولتی قاجار در دوره اول جنگ چه بود؟ منجر به انعقاد کدام قرارداد شد؟

پاسخ: به سبب عدم توازن قدرت نظامی و اقتصادی دو کشور، ضعف سیاسی حکومت قاجار و پیمان شکنی دولتهای فرانسه و انگلستان، به پیروزی روسیه و انعقاد معاهده گلستان انجامید.

۶۵-- قراردادهای گلستان و ترکمنچای بین کدام دولت بسته شد؟

پاسخ: ایران و روسیه

۶۶-- دلایل شکست نظامی ایران در دوره دوم جنگ با روسیه در دوره ی قاجار را بنویسید.

پاسخ: خیانت انگلستان به ایران، بی کفایتی برخی از فرماندهان، ضعف ارتش ایران، ناتوانی فتحعلی شاه در تامین تدارکات سپاه

۶۷-- مرز آبی ایران و روسیه در دوره قاجار (در قراردادهای گلستان و ترکمنچای) کدام رود بود؟

پاسخ: رود ارس

۶۸-- قراردادهای گلستان و ترکمنچای بین کدام دولت ها بسته شد؟

پاسخ: ایران و روسیه

۶۹-- در کدام قرار داد ایران از داشتن کشتی جنگی در دریای خزر محروم شد؟

پاسخ: قرارداد گلستان

طراح : خلیل الله صحنه (یلماز) کارشناس ارشد تاریخ عمومی جهان – استان گلستان ، گرگان

۷۰-- در کدام قرار داد ایران به روسیه ۵ میلیون تومان غرامت پرداخت و به اتباع آن کشور نیز حق مصونیت قضایی یا کاپیتولاسیون را داد؟

پاسخ: قرارداد ترکمنچای

۷۱-- قرارداد آخال بین کدام کشورها بسته شد؟

پاسخ: ایران و روسیه

۷۲-- روسیه در پی قرارداد آخال کدام مناطق ایران را تصرف و جدا کرد؟

پاسخ: روسها مناطق وسیعی از سرزمینهای ایرانی در شرق دریای کاسپین (خوارزم و ماوراءالنهر) را تسخیر کرد.

۷۳-- ضمیمه ی عهدنامه ی ترکمنچای با روسیه و نتیجه ی آن چه بود؟

پاسخ: روسها یک قرارداد تجاری را ضمیمه ی ترکمنچای کردند که نتیجه ی آن گسترش نفوذ اقتصادی آنان در ایران و تسلط بر بازار نیمه شمالی کشور ما بود.

۷۴-- روسیه در رقابت با انگلستان کدام امتیازات اقتصادی و سیاسی متعددی را از حکومت قاجار گرفت؟

پاسخ: تأسیس بانک استقراضی، شیالت شمال و تأسیس نیروی قزاق

۷۵-- چه عاملی موجب توجه بیشتر انگلستان به ایران در دوره قاجار شد؟

پاسخ: سلطه ی استعماری انگلستان بر هندوستان در سده ۱۸م، موجب توجه بیشتر انگلیسیها به ایران شد.

۷۶-- قراردادهای مجمل و مفصل بین کدام دولت ها بسته شد؟

پاسخ: ایران و انگلستان

۷۷-- اهداف انگلستان از عقد قراردادهای مجمل و مفصل با ایران در دوره قاجار چه بود؟

پاسخ: نفوذ سیاسی و اقتصادی خود را در میهن ما گسترش دهد و مانع آن شود که کشورهای رقیب از طریق ایران به هندوستان برسند.

طراح : خلیل الله صحنه (یلماز) کارشناس ارشد تاریخ عمومی جهان - استان گلستان ، گرگان

۷۸-- چه زمینه‌ای سبب گسترش نفوذ و دخالت سیاسی، نظامی و اقتصادی انگلستان در منطقه خلیج فارس در دوره قاجار شد؟

پاسخ: با تسلط بر برخی از جزایر ایرانی در خلیج فارس

۷۹-- چرا دولت انگلستان از اواخر قاجار در صدد جدا کردن سرزمین‌های شرقی ایران برآمد؟

پاسخ: زیرا منطقه ای حائل و تحت نفوذ خود در مرزهای هندوستان به وجود آورد.

۸۰-- انگلستان با تحمیل کدام قرارداد به حکومت قاجار، افغانستان و هرات را از ایران جدا کرد؟

پاسخ: با تحمیل معاهده پاریس

۸۱-- انگلستان در کدام قرارداد، مناطقی از سیستان و بلوچستان را از ایران جدا و ضمیمه ی خاک هندوستان کردند؟

پاسخ: با قرارداد گلداسمیت

۸۲-- مفاد اصلی قرارداد گلداسمیت چه بود؟

پاسخ: انگلستان در این قرارداد، مناطقی از سیستان و بلوچستان را از ایران جدا و ضمیمه ی خاک هندوستان کردند.

۸۳-- انگلستان در رقابتی تنگاتنگ با روسیه موفق به گرفتن کدام امتیازات اقتصادی و سیاسی متعددی از ایران در دوره قاجار شدند؟

پاسخ: امتیازهای رویتر، بانک شاهنشاهی و توتون و تنباکو (رژی یا تالبوت)

۸۴-- چه گروه‌هایی در داخل نسبت به واگذاری امتیازات به بیگانگان اعتراض کردند؟

پاسخ: مردم، به ویژه بازرگانان و روحانیان

۸۵-- چه عاملی موجب برانگیخته شدن اعتراضات و جنبش‌ها علیه بیگانگان از دوره ناصری شد؟

پاسخ: تسلط بیگانگان بر اقتصاد و منابع تولید کشور

طراح : خلیل الله صحنه (یلماز) کارشناس ارشد تاریخ عمومی جهان - استان گلستان ، گرگان

۸۶-- مهم ترین جنبش هایی که علیه واگذاری امتیازات (رویترو و تالبوت) به بیگانگان شکل گرفته بود، توسط چه کسانی رهبری می شد؟

پاسخ: به رهبری علمایی همچون حاج ملاعلی کنی و میرزا حسن آشتیانی

۸۷-- فتوای کدام یک از مراجع تقلید در لغو امتیاز تالبوت نقش اساسی داشت؟

پاسخ: فتوای آیت الله میرزای شیرازی، مرجع بزرگ شیعه

۸۸-- همزمان با روی کار آمدن قاجارها در ایران چه کسی در فرانسه به قدرت رسید؟

پاسخ: ناپلئون بناپارت

۸۹-- کدام کشور مانع بزرگ بر سر راه سیاست های توسعه طلبانه ی ناپلئون در اروپا و جهان بود؟

پاسخ: انگلستان

۹۰-- چرا ناپلئون بناپارت توان مقابله مستقیم با انگلستان در اروپا را نداشت؟

پاسخ: به دلیل جزیره های بودن و برخورداری از نیروی دریایی قدرتمند.

۹۱-- ناپلئون بناپارت برای شکست انگلستان چه تصمیمی گرفته بود؟

پاسخ: تصمیم گرفت رقیب خود را با هجوم به مستعمراتش از پای درآورد.

۹۲-- مهمترین مستعمرات انگلستان در آفریقا و آسیا را به ترتیب نام ببرید.

پاسخ: مصر و هندوستان

۹۳-- پلئون به کدام مستعمره ی انگلستان حمله نظامی و آن سرزمین را تصرف کرد؟

پاسخ: مصر

۹۴-- چرا نمایندگان ناپلئون بناپارت یکی پس از دیگری راهی دربار قاجار شدند؟

پاسخ: زیرا ایران مناسب ترین راه دستیابی ناپلئون به هند بود.

طراح: خلیل الله صحنه (یلماز) کارشناس ارشد تاریخ عمومی جهان - استان گلستان ، گرگان

۹۵-- چرا فتحعلی شاه قاجار از پیشنهاد امپراتور فرانسه (ناپلئون) برای برقراری رابطه استقبال کرد؟

پاسخ: زیرا فتحعلی شاه درگیر جنگ با روسیه بود و به متحد قدرتمندی چون فرانسه نیاز داشت.

۹۶-- قرارداد فین کنشتاین بین کدام دولت ها بسته شد؟

پاسخ: بین دولت قاجار و فرانسه (فتحعلی شاه و ناپلئون بناپارت)

۹۷-- چرا و با چه هدفی هیئت نظامی فرانسه پس از قرارداد فین کنشتاین به ایران آمد؟

پاسخ: برای تعلیم و تجهیز سپاه

۹۸-- چرا اتحاد سیاسی و نظامی ایران و فرانسه در دوره فتحعلی شاه زیاد دوام نیاورد؟

پاسخ: زیرا ناپلئون اندکی بعد تمام تعهدات خود در برابر ایران را زیر پا گذاشت و با روسیه صلح کرده بود.

۹۹-- پس از شکست روابط سیاسی ایران با فرانسه و صلح آن کشور با روسیه، روابط ایران و

فرانسه چگونه ادامه یافت؟

پاسخ: پس از این، روابط دو کشور فراز و نشیب های زیادی داشت و در حوزه قراردادهای بازرگانی و

همکاریهای فرهنگی، به خصوص در زمینه واگذاری امتیاز کاوشهای باستان شناسی، ادامه یافت.

۱۰۰-- چرا در عصر قاجار، دو کشور مسلمان ایران و عثمانی مجال کمتری برای دشمنی و جدال با یکدیگر

داشتند؟

پاسخ: به سبب درگیری های مستمر با دولتهای اروپایی

۱۰۱-- در زمان فتحعلی شاه و محمدشاه چه تنش هایی میان دو کشور ایران و عثمانی بروز کرد؟

پاسخ: به سبب اختلافات مرزی، بدرفتاری عثمانیان با زائران ایرانی عتبات عالیات و مشکلات تجاری.

۱۰۲-- با وساطت کدام دولت ها قراردادهای صلح ارزروم اول و دوم میان ایران و عثمانی بسته شد و به

کشمکش ها پایان داد؟

پاسخ: روسیه و انگلستان

طراح: خلیل الله صحنه (یلماز) کارشناس ارشد تاریخ عمومی جهان - استان گلستان، گرگان

۱۰۳-- نمایندگان سیاسی کدام دولت ها در قراردادهای ارزشمندی اول و دوم حضور داشتند موضوع قرارداد چه بود؟

ایران، عثمانی، روسیه و انگلستان برای حل اختلافات ایران و عثمانی

۱۰۴-- یکی از مسیرهای آشنایی ایرانیان با پیشرفت پروژه ها و تحولات نظام جهانی در دوره قاجار کدام کشور بود؟

پاسخ: عثمانی

۱۰۵-- روابط بازرگانی و فرهنگی میان ایران و عثمانی چگونه بود؟ چه نتیجه ای برای ایران داشت؟

پاسخ: جدا از مواجهه سیاسی - نظامی، همواره میان ایران و عثمانی روابط بازرگانی و فرهنگی وجود داشت و کشور عثمانی یکی از مسیرهای آشنایی ایرانیان با پیشرفتهای اروپا و تحولات نظام جهانی بود.

۱۰۶-- چگونه عثمانی در اواخر دوره قاجار توانست با شعار اتحاد اسلام بخش از اندیشمندان ایرانی را به سمت خود جلب کند؟

با شکل گیری دسته بندی های سیاسی - نظامی تازه در اروپا و نفرت تاریخی مردم ایران از انگلستان و روسیه

۱۰۷-- چرا دولت قاجار در ایجاد روابط گوناگون با سایر کشورهای اروپایی به غیر از دولتهای روسیه و انگلستان موفقیت چندانی به دست نیاورد؟

پاسخ: به سبب سنگ اندازی روسها و انگلیسی ها و بی رغبتی کشورهای دیگر اروپایی.

مای دارس

گروه آموزشی عصر

www.my-dars.ir

طراح : خلیل الله صحنه (یلماز) کارشناس ارشد تاریخ عمومی جهان – استان گلستان ، گرگان

پاسخ پرسش های نمونه درس سوم ، کتاب تاریخ (۳) ایران و جهان معاصر . دوازدهم انسانی

۱- شرایط سیاسی — نظامی ایران با روسیه و انگلستان در عصر قاجار چه تفاوت های اساسی داشت؟

ایران در این عصر به واسطه ی بی کفایتی پادشاهان، آشفتگی اوضاع داخلی، درگیری در مرزها وضعیت مطلوبی نداشت. از لحاظ نظامی هم ارتش ایران ایلپاتی بود. این ارتش مجهز به تیر و کمان، گرز، شمشیر و تفنگ های فتیله ای بود و به ندرت از توپخانه استفاده میکرد. اما کشورهای اروپایی به ویژه انگلستان و روسیه ارتش حرفه ای آموزش دیده و مجهز به سلاح های آتشین جدید بودند. آنها با اتکای تغییر و تحولات سیاسی و اجتماعی و به پشتوانه ی پیشرفت های علمی، صنعتی و اقتصادی، رقابت شدیدی را برای تسلط بر دیگر کشورها از جمله ایران آغاز کرده بودند.

۲- چرا شاهان قاجار قادر به اعمال کامل قدرت استبدادی خود نبودند؟

زیرا از یک سو فاقد ابزارهای لازم، مانند نظام اداری کارآمد و ارتش ثابت و حرفه ای، برای اعمال قدرت مطلقه بودند و از سوی دیگر نفوذ اجتماعی و دینی روحانیت و مراجع شیعه، قدرت سیاسی و نظامی ایالت و نفوذ و دخالت قدرتهای استعمارگر دامنه ی قدرت و اختیارات شاهان را محدود می کرد.

۳- به نظر شما، مهمترین آثار و پیامدهای زبانیار عهدنامه ترکانچای چه بود؟

به غیر از واگذاری مناطق وسیعی از سرزمینهای حاصلخیز ایران در غرب، ایران با تمام مشکلات اقتصادی مجبور به پرداخت مبلغ ۵ میلیون تومان غرامت به دولت روسیه شد و حق مصونیت قضایی (کاپیتولاسیون) به اتباع آن کشور داده شد. و مهمتر روسها یک قرارداد تجاری ضمیمه ی عهدنامه ی ترکانچای کردند و در نتیجه ی آن گسترش نفوذ اقتصادی آنان در ایران و تسلط بر بازارنیمه ی شمالی ایران بود.

۴- ایران در دوره قاجار از چه جهاتی برای انگلستان اهمیت داشت؟

-- برای سلطه ی استعماری برهندوستان

-- مانع از نفوذ و رسیدن رقیبان اروپای خود برهندوستان شود.

-- حضور درخلیج فارس و تسلط بر برخی جزایر ایرانی یک راهبرد استراتژیک برای انگلستان محسوب می

شد.

www.my-dars.ir

طراح : خلیل الله صحنه (یلماز) کارشناس ارشد تاریخ عمومی جهان – استان گلستان ، گرگان

۵ — علت اساسی توجه فرانسه به ایران در زمان ناپلئون چه بود؟ چرا روابط ایران و فرانسه در زمان فتحعلی شاه به شکست انجامید؟

ناپلئون توان رویارویی مستقیم با انگلستان را در اروپا نداشت. بنابراین، تصمیم گرفت رقیب خود را با هجوم به مستعمراتش از پای درآورد. از آن جایی که ایران مناسب ترین راه دستیابی ناپلئون به هند بود، نمایندگان او یکی پس از دیگری راهی دربار قاجار شدند. اما علیرغم انعقاد قرارداد فین کنشتاین به علت صلح میان فرانسه و روسیه، ناپلئون تمام تعهدات خود را در برابر ایران را زیر پا گذاشت و با روسیه صلح کرد، هیئت فرانسوی را از ایران فرا خواند و حکومت قاجار را در برابر روس ها تنها گذاشت.

۶ — منابع مورد استناد در این درس را استخراج و فهرست کنید.

- ۱-- دانشنامه جهان اسلام،
- ۲-- نقشه ی قلمرو حکومت قاجار
- ۳-- کتاب اختناق ایران، نوشته ی شوستر
- ۴-- تصاویر تاریخی
- ۵-- پروانده آبراهامیان ، تاریخ ایران مدرن، ترجمه محمدابراهیم فتاحی
- ۶-- روزنامه ی خاطرات ناصرالدین شاه، خاطرات سیاسی، به کوشش حافظ فرمانفرمائیان زیر نظر ایرج افشار

مای درسی

گروه آموزشی عصر

www.my-dars.ir

طراح: خلیل الله صحنه (یلماز) کارشناس ارشد تاریخ عمومی جهان - استان گلستان، گرگان

سوالات تستی درس سوم، کتاب تاریخ (۳) ایران و جهان معاصر. دوازدهم انسانی

۱-درستی یا نادرستی عبارات زیر را مشخص کنید.

الف: سال های نخست سلطنت فتحعلی شاه به مقابله با تهاجم نظامی و نفوذ سیاسی کشورهای اروپایی گذشت. ص غ

ب: آقامحمد خان قاجار به عمر دو حکومت افشار و زند خاتمه داد.

ت: پس از مرگ محمدشاه، ولیعهد او مظفرالدین میرزا با درایت میرزا تقی خان فراهانی بر تخت شاهی نشست. ص غ

ث: در دوره قاجار زنان حرمسرا به همراه ندیمه ها و خدمتکاران نفوذ زیادی در دربار و بیرون از آن داشتند.

ص غ

ج: والیان و حکام دوره قاجار با زیردستان خود منصفانه رفتار می کردند. ص غ

ح: کشور عثمانی یکی از مسیرهای آشنایی ایرانیان با پیشرفتهای اروپا و تحولات نظام جهانی بود.

ص غ

ح: روسیه سرانجام با تحمیل معاهده پاریس به حکومت قاجار، افغانستان و هرات را از ایران جدا کرد.

ص غ

خ: محاکم شرع در دوره قاجار به تخلفات و جرایم سیاسی رسیدگی می کرد. ص غ

مای درسی
گروه آموزشی عصر

www.my-dars.ir

طراح : خلیل الله صحنه (یلماز) کارشناس ارشد تاریخ عمومی جهان – استان گلستان ، گرگان

۲-- گزینه های صحیح را از جدول سمت انتخاب نموده و در پاسخ نامه بنویسید.

الف: در دور اول جنگهای ایران و روس بسته شد.	۱-- گلداسمیت
ب: جدایی خوارزم و ماوراءالنهر در پی این قرارداد بود.	۲-- فین کنشتاین
ج: در دور دوم جنگ های ایران و روس بسته شد.	۳-- پاریس
د: جدایی مناطقی از سیستان و بلوچستان بعد از این قرار داد بود.	۴-- ترکمانچای
ذ: عهدنامه ایران و فرانسه بود.	۵-- ارزنه الروم
ر: قرارداد ایران و عثمانی بود.	۶-- آخال
	۷-- گلستان

گزینه های صحیح را از جدول سمت انتخاب نموده و در پاسخ نامه بنویسید.

الف: تربیت یافته قائم مقام فراهانی بود.	۱-- حاج میرزا آقاسی
ب: معلم درویش مسلک محمد شاه بود.	۲-- میرزا تقی خان
ج: از هواداران ستم دیده سید جمال الدین اسد آبادی بود.	۳-- حاج ابراهیم کالندر
	۴-- میرزا رضا کرمانی

۳-- به سوالات چهار گزینه ای زیر پاسخ دهید.

۱-- علت حضور آقا محمد خان در دربار کریم خان زند چه بود؟

الف. به جهت مشورت دادن به کریم خان ب. به عنوان گروگان به سر می برد.

ج. چون برادرزاده همسر کریم خان بود. د. آقا محمد خان در برپایی حکومت زند نقش داشت.

۲-- بعد از عزل قائم مقام فراهانی چه کسی جانشین وی شد؟

الف. ابوالقاسم فراهانی ب. میرزا تقی خان فراهانی

ج. حاج میرزا آقاسی د. میرزا شفیع مازندرانی

طراح: خلیل الله صحنه (یلماز) کارشناس ارشد تاریخ عمومی جهان - استان گلستان ، گرگان

۳-- پرسابقه ترین و گسترده ترین وزارتخانه ها ی عصر قاجار به ریاست کدام مقام زیر بود؟

الف. مستوفی الممالک ب. منشی الممالک

ج. معیرالممالک د. صدراعظم

۴-- بریگاد قزاق در دوره کدام پادشاه قاجار تشکیل و به کدام کشور واگذار شد؟

الف. مظفرالدین شاه-روسیه ب. ناصرالدین شاه-فرانسه

ج. مظفرالدین شاه-انگلیس د. ناصرالدین شاه-روسیه

۵-- در زمان حکومت چه کسی روس ها گرجستان را تصرف کردند؟

الف. آقامحمد خان ب. نادرشاه

ج. لطفعلی خان د. فتحعلی شاه

۶-- دادن حق مصونیت قضایی (کاپیتولاسیون) به اتباع روسیه بر اساس کدام قرارداد زیر صورت

گرفت؟

الف. ترکمانچای ب. گلستان

ج. داریسی د. آخال

۷-- علت توجه بیشتر انگلیسی ها به ایران ،در دوره قاجار چه بود؟

الف. سلطه استعماری انگلستان بر هندوستان ب. تسلط بر بازارهای ایران و نفوذ تجاری

ج. همسایگی ایران با روسیه و رقابت شدید انگلستان د. مقابله با نفوذ نظامی روسیه در ایران

۸-- خوارزم و بخشی از بلوچستان به ترتیب طی کدام قراردادها از ایران جداشد؟

الف. پاریس- آخال ب. آخال-گلداسمیت

ج. ترکمانچای- پاریس د. گلستان-ترکمانچای

۹-- انگلیسی ها کدام مناطق را از ایران جدا و ضمیمه خاک هندوستان کردند؟

الف. ماوراءالنهر ب. مناطقی از سیستان ج. خوارزم د. اران

طراح : خلیل الله صحنه (یلماز) کارشناس ارشد تاریخ عمومی جهان – استان گلستان ، گرگان

۱۰-- در دوران سلطنت ناصرالدین شاه، انگلیسی ها در رقابتی تنگاتنگ با روسها، موفق به گرفتن کدام امتیازات زیر شدند؟

☐ الف بانک استقراضی	☐ ب. بانک شاهنشاهی
☐ ج-شیلات شمال	☐ د. بریگادقزاق

۱۱-- کدام پیمان های زیر با انگلستان منعقد نشده است؟

☐ الف. مجمل	☐ ب. مفصل
☐ ج. پاریس	☐ د. آخال

۱۲-- ناپلئون برای ضربه زدن به انگلستان کدام کشور را تصرف کرد و در صدد حمله به کدام کشور برآمد؟

☐ الف. مصر و ایران	☐ ب. مصر و سودان
☐ ج. مصر و هند	☐ د. مصر و قبرس

۱۳-- واگذاری امتیاز کاوش های باستان شناختی در دوره قاجار به کدام کشور اعطا شد؟

☐ الف. روسیه	☐ ب. انگلیس
☐ ج. اسپانیا	☐ د. فرانسه

۱۴- جاهای خالی عبارات زیر را پر کنید.

۱- در دوران سلطنت نسبتاً طولانی فتحعلی شاه، حکومت قاجار از یک سو با تهاجم گسترده..... و از سوی دیگر با رقابت دولت های انگلستان و..... برای نفوذ سیاسی و اقتصادی در ایران مواجه شد.

۲- پس از مرگ آقامحمدخان، برادرزاده اش ..... زمام امور را به دست گرفت.

۳- فتحعلی شاه پسرش ..... را به والیتعهدی برگزیده بود، اما مرگ زودهنگام این شاهزاده لایق موجب شد مقام ولایتعهدی به محمدمیرزا، فرزند عباس میرزا برسد.

۴- محمدمیرزا پس از مرگ فتحعلی شاه با تدابیر ..... و با سرکوب چند تن از عموها و برادران خود که مدعی سلطنت بودند، به تخت پادشاهی نشست.

طراح : خلیل الله صحنه (یلماز) کارشناس ارشد تاریخ عمومی جهان – استان گلستان ، گرگان

- ۵- در محاکم شرع.....به قضاوت می پرداختند.
- ۶- پس از مرگ محمدشاه، ولیعهد او ناصرالدین میرزا با درایت ..... بر تخت شاهی نشست.
- ۷- ناصرالدین شاه در آغاز سلطنتش، میرزا تقی خان فداهانی را با لقب ..... به مقام صدراعظمی برگزید.
- ۸- در دوران صدارت میرزا آقاسی، حکومت قاجار تحت نفوذ قدرتهای .....و.....قرار گرفت.
- ۹- در دوره قاجار اداره ایالت آذربایجان به مرکزیت شهر.....همواره به عهده.....بود.
- ۱۰- در دوران قاجار و در زمان حکومت..... تحت تأثیر مواجهه ایران با تمدن غربی وزارتخانه های دیگری نیز تشکیل شد.
- ۱۱- پرسابقه ترین و گسترده ترین وزارتخانه های عصر قاجار ، وزارت مالیه بریاست .....بود.
- ۱۲- یکی از مقاصد .....از تأسیس دارالفنون، اخذ و اشاعه دانش نظامی جدید و تقویت توان جنگی و دفاعی کشور بود.
- ۱۳- دولت روسیه از زمان .....، سیاست توسعه طلبانه ای را به هدف تسلط بر سرحدات شمالی ایران و عثمانی آغاز کرد.
- ۱۴- دور اول جنگهای ایران و روس به انعقاد پیمان.....انجامید.
- ۱۵- فرمانده سپاه ایران در جنگ های ایران و روس .....بود.
- ۱۶- بعد از اتمام جنگ های ایران و روس رود ..... مرز دو کشور قرار گرفت.
- ۱۷- هم زمان با روی کار آمدن قاجارها در ایران، ..... در فرانسه قدرت گرفت.
- ۱۸- پس از عهدنامه.....هیئتی نظامی از سوی فرانسه برای تعلیم و تجهیز سپاه به ایران آمد.

گروه آموزشی عصر

www.my-dars.ir